

energy authority

Maakaasumarkkinoiden avautuminen SKY:n kaasuseminaari 10.4.2019

Timo Partanen, Energiavirasto

Fair energy

Nykytilanne Suomi / Baltia

- Neljä pientä markkina, yhteensä 64,7 TWh, vrt Pt markkina 71 TWh.
- EE, LV ja LT markkinat avattu kilpailulle, eriyttäminen pääosin toteutettu.
- FI uusi kaasumarkkinalaki avaa markkinat ja edellyttää eriyttämistä 2020.
- Putkikaasu ex RU, LNG ex Klaipeda, suuri varasto Inčukalns:ssa, LV.
- Kaasupörssi LT, FI.
- Baltian implisiittinen kapasiteettiallokaatiokokeilu kesä -17.
- Balticconnector valmistuu 2019, GIPL 2022.
- Infrastruktuuriklusteri PCI:t Eastern Baltic Sea- alue, EE-LV, LT-LV
- Markkinasääntötyö Suomessa miltei valmis. Baltiassa ei yhtä pitkällä.

Meneillään olevat markkinaprosessit

- Suomen prosessi.
 - Maakaasumarkkinoiden avautuminen 1.1.2018 – 1.1.2020 (MML).
 - Markkinasääntöprosessi / TSO:n toiminnan ehdot.
 - Balticconnector 31.12.2019.
 - TSO:n eriyttäminen 31.12.2019.
 - Suomen markkinoiden avaaminen kilpailulle 1.1.2020.
- Baltian prosessi.
 - Baltian pääministereiden aloite tammikuu 2015, Suomi mukaan myöhemmin.
 - Yhteinen FinEstLat kaasumarkkina 2020 alusta. Liettua myöhemmin.
 - Tavoite voidaan toteuttaa jopa niin, että kaikki yksityiskohdat eivät ole valmiina.
- Eurooppalainen prosessi
 - Direktiivin uudistus, asetus, verkkosääntöjen uudistus, detaljien tulkinta tarkentuu.

Alueellisen markkinakehitysprojektin taustaa

energy authority

14.1.2015 Eestin, Latvian ja Liettuan energiaministerit allekirjoittivat julistuksen Baltian energiahuollon turvallisuudesta. Ministerit perustivat alueellisen kaasutyöryhmän, RGMCG, johon myös Suomen edustajat kutsuttiin mukaan.

Jäsenet: ministeriöt, regulaattorit ja TSO:t

Tavoitteena:

- Tukea kansallisten markkinoiden avautumista;
- Valmistella toimintasuunnitelma alueellisen markkinan tehokkaan toiminnan toteuttamiseksi;
- Kehittää toimenpiteet Baltian ja Suomen markkinoiden yhteenliittymiseksi;
- Kehittää markkinapohjaisia toimenpiteitä kaasun toimitusvarmuuden parantamiseksi.

2018 Liettua päätti olla liittymättä ITC:n

energy authority

REPUBLIC OF ESTONIA
COMPETITION AUTHORITY

PUBLIC UTILITIES
COMMISSION

National
Commission
for Energy
Control and
Prices

Suomen konkreettiset muutokset

- Derogaation poistuminen, kilpailun tulo markkinoille, direktiivin, kaasuasetuksen ja kaikkien verkkokoodien voimaanastuminen.
- Gasumin tosiasiallinen eriyttäminen siirtoyhtiöksi (TSO) ja myyntiyhtiöksi.
- BC:n tarjoama uusi toimitussuunta, LNG:n (Pori, Tornio, Hamina, Klaipeda) ja Incukalnsin varaston mahdollisuudet.
- Kaasun pörssikauppa (2 pörssiä), VTP, MAM, jälkimarkkinakauppa, hedgaus.
- Hintamekanismien muutokset, TTF- tai muu sidonnaisuus???

Mitä toimijoiden tulee tietää ja arvioida?

- Shipper, Trader roolien hahmottaminen ja roolien vaikutusten omakohtainen arviointi.
- Toimittajan vaihtomahdollisuuden arviointi kun mittari etäluettava.
- Kaasun pörssikaupan mahdollisuudet; ylijäämäerien kauppa, puuttuvien kaasumäärien osto, jälkimarkkinakauppa, hedgausmahdollisuudet tulevaisuudessa.
- Hintamekanismien muutosten arviointi, (TTF- tai muu sidonnaisuus), merkityksen omakohtainen arviointi.
- Pidemmällä tähtäimellä kaasun vihertymismahdollisuuksien arviointi.
- Myyjien velvoite ilmoittaa hinnat EV:lle, EV:n kaasunhintavertailu.

Suomi – Baltia kaasujärjestelmä

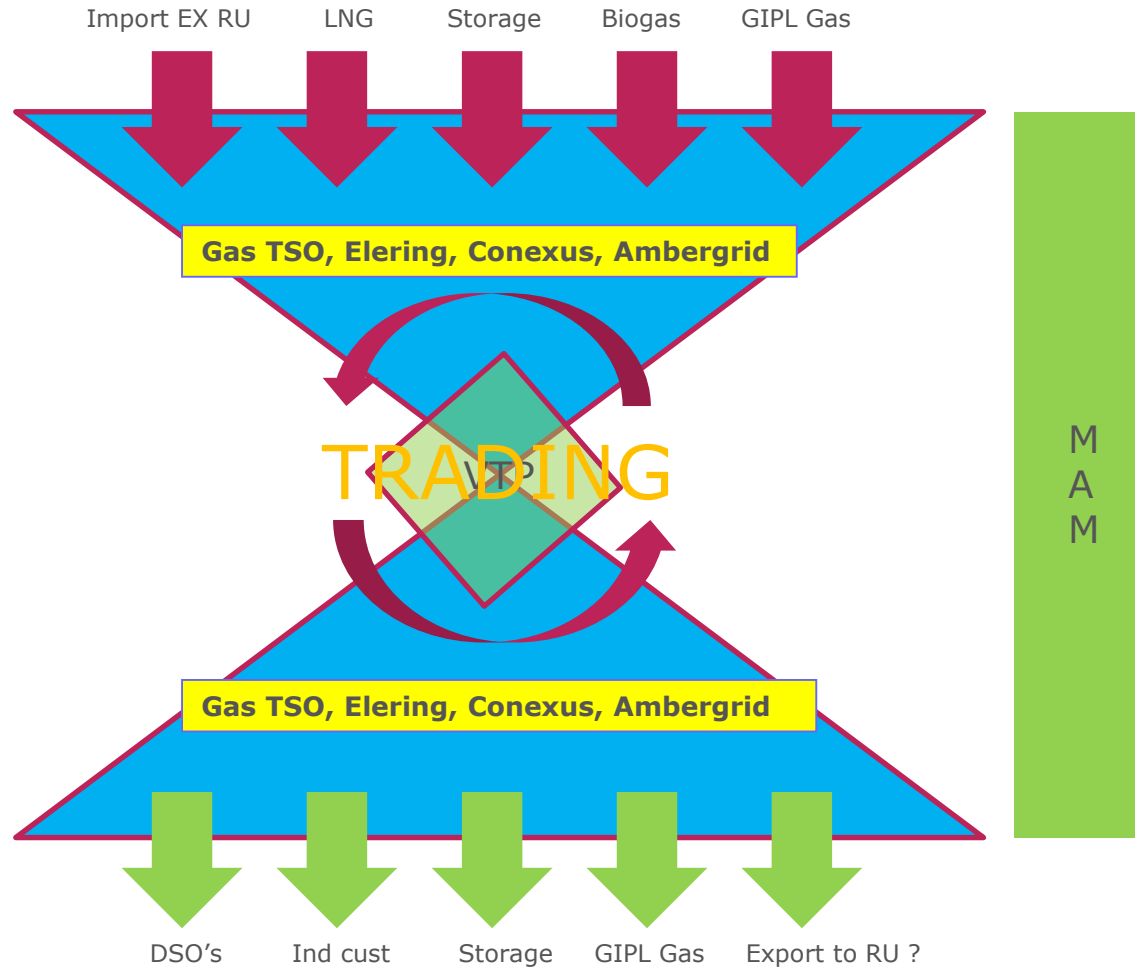
Entry – Exit järjestelmä, tai Syöttö - Ottojärjestelmä

- Kaasua vapaasti ostettavissa koko alueella. Pörssi tai OTC.
- Kaasun omistusoikeus siirtyy VTP:ssä; kirjataan ja clearataan MAM:issa.
- Kaasun siirron Entry-maksu määräytyy kun kaasu tuodaan alueelle ja Exit maksu määräytyy siitä, missä se otetaan kulutettavaksi järjestelmästä.
- Incukalnsin varasto käytettävissä vuodenaikaisvaihteluiden tasapainottamiseen ja varmuusvarastointiin.
- 4 maata ja 4 regulaatiojärjestelmää. Siksi exit-maksuissa maakohtaisia eroja.
- ITC-mekanismi täydentämässä tariffirakennetta. LT ei mukana alussa.
- Tasejärjestelmä 2020 EE/LV ja FI. 2022 alusta EE/LV/FI. LT?

Finnish / Baltic market vision 2021

- 1. D-n Balancing Group init.
- 2. D-n Capacity Booking
- 3. D-1 Forecast
- 4. D-1 Nomination Entry/Exit
- 5. D-1 Nomination VTP
- 6. D Physical Transport
- 7. D+1 Allocation
- 8. D+1 Balancing
- 9. D+m Invoicing

Miksi markkinat kannattaa yhdistää (Frontier ja Baringa)?

- Frontier (2016): For overall welfare for the region, a **single zone is likely to bring benefits** that exceed those related to separate zones
- Frontier: **recommend a full market merger with a single balancing zone** and complete harmonization of balancing rules. A new market area manager will need to be established.
- **Greater diversity of supply sources, consumer base and utilization of assets**
- Common **access to wider spectrum of assets**
 - GIPL (LT)
 - BalticConnector
 - Klaipeda terminal (LT)
 - Incukalns storage (LV)
- **Yet, the market will still be rather small...**

TSO-hinnoittelujärjestelmäselvitys alueelliselle markkinalle

- Selvitys toteutettiin alueen regulaattoreiden yhteishankkeena. EV lead.
- Selvityksen tarkoitus on mahdollistaa NRA:den päätöksenteko siitä, mikä kolmesta entry/exit mallista olisi tarkoituksenmukaisin alueelle.
- Analysoidut mallit: Postage stamp, CWD-method, Matrix.
- Arviointi tehdään hyvinvointihyötyä vertailemalla.
- Ensimmäinen neljä maata yhdistävä markkinavyöhyke.
- Loppuraportti kesäkuussa 2018.
- "Postage stamp" nousi esiin voittajana. Tariffi taso TSO-selvityksessä.

Kuva 1 Suomen kaasunsiirtoverkoston syöttö- ja ottopistejaottelu.

Tarffioinnin yleishuomioita

- Markkinoiden yhdistäminen tarkoittaa IP-pisteiden ja –tariffien poistamista, yhteistä E/E-politiikkaa ja balansointia.
- Kun markkinat yhdistetään, tulisi hinnoitteluperiaatteet myös yhtenäistää.
- Yhteisymmärrys siitä, että syöttötariffien tulisi olla samat koko alueella.
- Tarffiointi on viime kädessä kansallinen päätös, kuten myös RPM:n, referenssijärjestelmän valinta. Koordinaatio muiden alueen maiden kanssa tarpeellista. Tätä ei tässä laajuudessa ole aiemmin tehty!
- TSO tulot koostuvat entrystä, exitistä, ITC:stä ja ei-siirtotoiminnan tuotoista. Kolmen ensimmäisen summa on regulaation kohteena.
- ITC:n valinta vaikuttaa tarffitasoon. Ei-kansallisten tuottojen osalta päädytään alueelliseen tarkasteluun tai koordinaatioon ACER:n ja kansallisten regulaattoreiden kesken.

Energiaviraston kuulemisprosessit

- Tariffikuuleminen, MML:
 - KV yhteyksissä, BC ja Imatra. Kotimaan exit-tariffeista järjestää kuulemisen Gasum
 - 15.2. – 31.3.
- Kuuleminen kapasiteettiallokaatiosta, MML:
 - BC:n kapasiteetin allokaatio
 - Imatran kapasiteetin allokaatio
 - 15.3. – 5.4.
- TSO:n toiminnan ehdot, MML, VL:
 - 15.3. – 15.4. sääntökäsikirja rinnakkaisena Gasumin kuulemisena
- EV:n päätökset, lain vaatimus julkaisulle 30.6.

Suomen tariffikuulemisen tilanne

- Tariffikuuleminen alkoi 15.2.2019 ja päättyi 31.3.2019
- Tariffikuuleminen vuodelle 2020 oli jaettu kahtia NRA:n (ulkoiset, entry tariffit) ja TSO:n kesken (sisäiset, exit tariffit). Sama malli vuoteen 2021.
- Kuulemisajan kuluessa NRA vastaanotti 11 kommenttikirjettä. Monissa toistuu samat teemat:
 - Kulutustiedon julkistaminen.
 - Maksu päivittäisen kapasiteetin ylityksestä.
 - Kapasiteettikertoimien perustelut.
 - Tasekaasun neurtaali hinnamuodostus. Kaksi pörssiä.
 - Tariffien laskentaperusteet.
 - Sekundaarimarkkina kapasiteetille.
 - BC renominaatiomaksu.

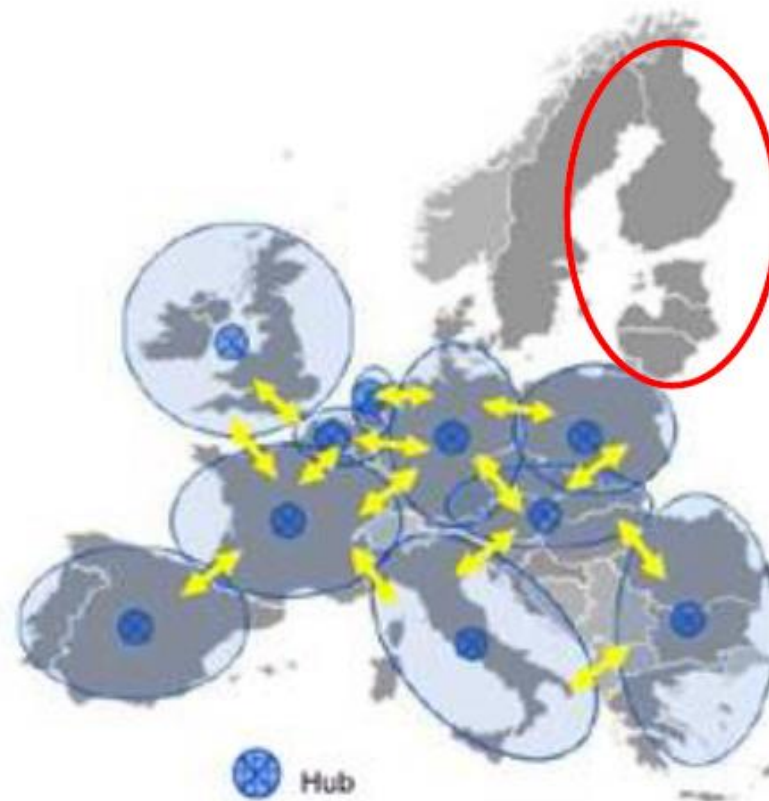
Suomea koskevat kysymykset Virosta

- Average European tariff calculation. How, why and what? Standard Deviation?
- Interruptible capacity discount at Imatra.
- LT/LV E/E charges.
- Seasonal factors. Justification of tariff calculations.

Euroopan kaasuhubit ja FIN-BALT

energy authority

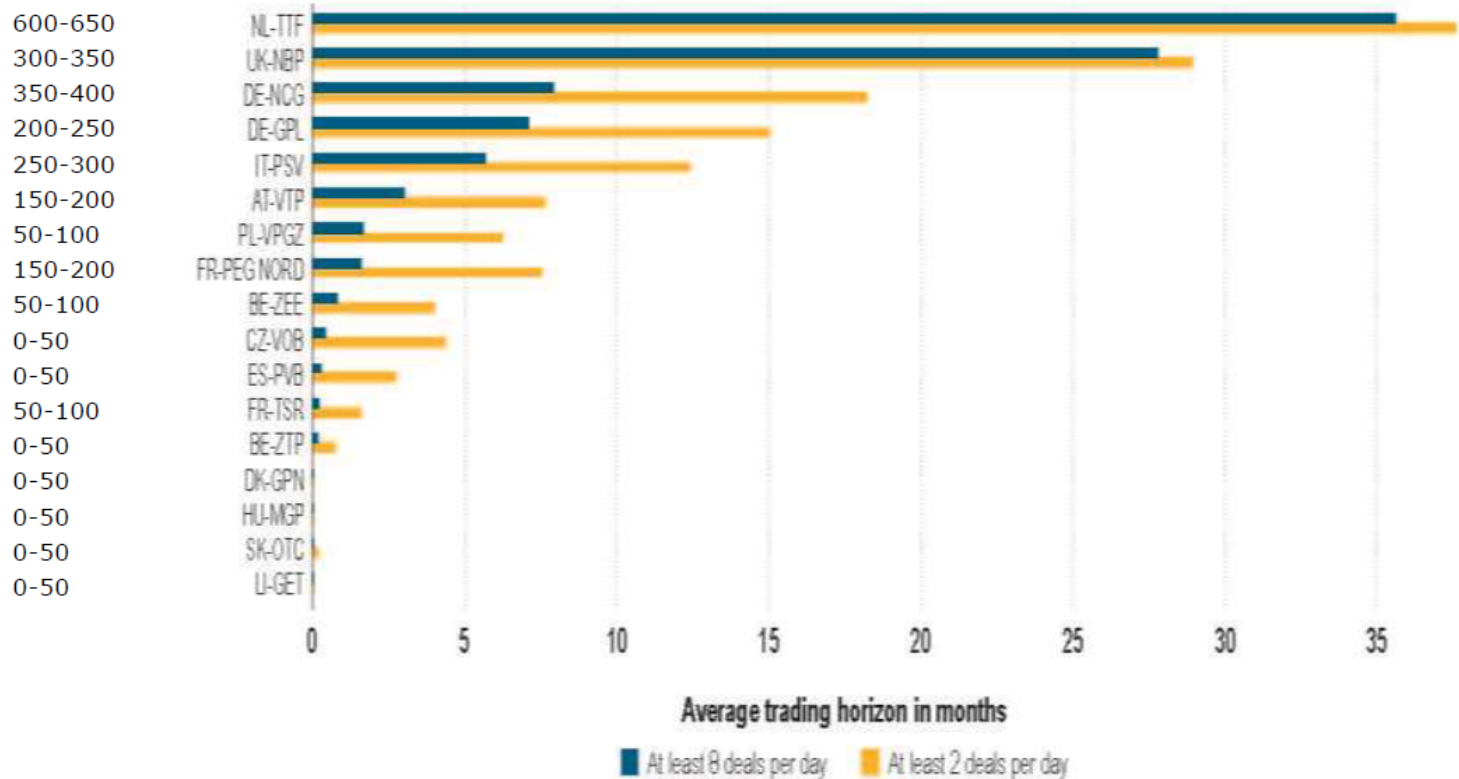

Kaasun tradingvolyymit eräissä Euroopan pörsseissä

In most hubs, trading operations cover mostly spot products, while TTF and NBP also show significant forward activity

Average daily number of executed DA trades – 2017

Average trading horizon* – 2017

Trading horizon measures, in months, the length of gas delivery for all hub products traded 2 and 8 times per day

Kaasualan olemassaolon kysymyksiä

- Kaasun profiili dekarbonisaatiossa.
- Kaasumolekyylien vihertyminen.
- Kaasu- ja sähköalan lähestyminen – sector coupling.
- Power to X ja synteettinen maakaasu.
- Kaasun ympäristövaikutusten kommunikointi kansallisesti ja EU-tasolla.
- Kuka ottaa kaasun uusiutumisen vieistikapulan viedäkseen sen maaliin?

Kiitokset mielenkiinnosta!

Timo Partanen,
Energiavirasto

timo.partanen@energiavirasto.fi

energy authority